

BESCHOUWINGEN

BETREFFENDE DE

VRIJVERKLARING DER SLAVEN

IN DE

KOLONIE SURINAME.

DOOR

Mr. J. C. Palthe Wesenhagen,

Lid van het Geregtschhof te *Suriname*.

Se faire illusion sur l'avenir de l'esclavage, si quelques colons tombent dans cet excès, la grande Majorité n'est pas à ce point aveugle.

Les colons éclairés savent bien, que, si l'on refuse long-temps encore la liberté aux esclaves noirs, tôt ou tard ils la prendront violemment. Hâtons nous donc de venir au secours de ceux-là, et quant à ceux qui, refusant de voir le péril, refuseraient la justice, eh bien, sauvons les malgré eux.

En demandant la liberté de leurs esclaves, c'est leur fortune et leur vie dont nous réclamons la conservation.

Le National du 5 Mai 1844.

TE AMSTERDAM, BIJ
G. P O R T I E L J E.

1849.

RESEARCH REPORT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Department of Chemistry

De navolgende bladen zijn gewijd aan een voor de Kolonie hoogst belangrijk vraagstuk. Het onderwerp is voor eene uitgebreide behandeling geschikt; doch het gewigt van het oogenblik eischt spoed. Dagen hebben thans het gewigt van jaren. Men vergeve dus de oppervlakkigheid en het welligt minder orde-lijke der voordragt.

Ik heb mij dan ook niet op het zedelijk terrein begeben, maar het stoffelijk belang van meester en slaaf hierbij slechts willen aantoonen. Men veroordeele mij daarom niet. Ik beschouw de slavernij als een slagboom tegen de ontwikkeling van zedelijkheid en Godsdienst, niet alleen bij den slaaf, maar ook bij den meester; ik beschouw haar als een beletsel voor ware volksvertegenwoordiging, voor openbare behandeling van de belangen der Kolonie, en alzoo in tegenstand met eenen gewenschten maatschappelijken vooruitgang. Doch ik achtte het doelmattig, voor het oogenblik, hare afschaffing niet uit

dat oogpunt te bepleiten. Ofschoon vele der door anderen reeds gegevene wenken zullen en moeten ten nutte gemaakt worden, de hoofdmiddelen, daartoe door hen voorgesteld, kwamen mij minder geschikt voor; — dit ligt in den aard der zaak, ik had anders de pen niet opgevat. Bedilzucht heeft haar niet geleid.

De opregte overtuiging alleen dat de maatregel spoed eischt, en dat kostbare ondernemingen, noch aan het Gouvernement, noch aan den onteigenden meester den noodigen waarborg voor de compensatie-gelden schenken, heeft mij het spreken geboden. Geeft dit geschrijf aanleiding tot tegenspraak in denzelfden geest, met aanprijzing van een beter uitvoerbaar middel, dat, met instandhouding van ieders beroep, het bestaan der Kolonie niet in de waagschaal stelt, — dan toch zal ik niet te vergeefs gesproken hebben.

Paramaribo, Februarij 1849.

»Le Christ n'a point dit aux maîtres: émancipez vos esclaves; il n'a point dit aux esclaves: révoltez-vous contre vos maîtres. Mais, plus sage, il a dit: tous les hommes sont frères, puisqu'ils descendent tous d'un même père; il a prêché la fraternité humaine: ce mot seul a suffi.»

L'INSTANT, Essai sur les moyens d'extirper les préjugés des blancs, p. 113.

Ten Oosten en ten Westen begrensd door volkplantingen, waar geene slavernij meer bestaat, en bij de zekerheid, die de vrije en niet vrije bevolking heeft, dat weldra, ook in dit land, de lijfeigenschap een einde zal hebben, zijn wij, onder Gods hooger bestuur, alleen aan de wezenlijk goede inborst onzer negers verschuldigd, dat onze Kolonie tot nog toe gespaard bleef van opstand met al zijne gruwelen.

Mogen wij echter op dien geest van onderwerping blijven rekenen, en dien als ware het op de proef stellen? — Mag de Regering, aan wie het lot der Koloniën en harer bewoners is toevertrouwd, roekeloos hunne bezittingen en hun leven in de waagschaal blij-

ven stellen? — Zij heeft ja, tot nog toe telkens, niet alleen bij de Kolonisten, maar ook bij de in het Moederland residerende belanghebbenden, tegenstand ontmoet, wanneer het eenig ontwerp betrof tot verbetering van het lot der slavenbevolking: maar mag die tegenstand haar afschrikken en doen sluimeren, en de Kolonie thans geheel uit het oog doen verliezen?

Bij eene Circulaire van den tijdelijken Minister van Koloniën, d.d. 15 Mei 1848, aan de in het Moederland gevestigde belanghebbenden bij deze Kolonie gerigt, werd met ernst aangedrongen op de navolgende punten:

1°. Matigheid en zoo veel doenlijk vermindering van lichamelijke straffen: — beperking van de magt daartoe aan de directeurs en plantaadje-bedienden verleend, en overbrenging van die magt, bij de bevoegde Autoriteiten.

2°. Goede zorg voor de huisvesting der slaven, en nauwkeurig toezigt dat hunne woningen van behoorlijke waterloozing voorzien, en rondom rein en open gehouden worden.

3°. Toereikende voedingsmiddelen van betere kwaliteit dan de slaven tot dus ver bekomen.

4°. Ruimere uitdeeling van kleeding.

5°. Beperking van den duur van verplichten arbeid tot hoogstens negen uren per etmaal, met bepaling, dat de Zondag hun nimmer ontnomen, maar tot hunne Godsdienstige opleiding bestemd worde.

6°. Betere geneeskundige behandeling der zieken; betere verzorging der zwangere vrouwen en der kinderen.

De eenvoudige opsomming dezer punten duidt genoegzaam aan, dat de behandeling der negers nog veel te wenschen overlaat, en dat, met uitzondering van weinigen, die, door eene meer vrijgeveige handelwijze, het blijk geven van eene betere en verstandiger beoordeeling van de teekenen des tijds, de administrateur en de directeur, en dikwijls ook de eigenaar zelf, den slaaf nog niet anders beschouwt, dan als werktuig, als middel van verrijking.

In den aanhef van de bedoelde Circulaire beklagt zich de Minister RIJK, dat, alhoewel hij reeds bij zijn vertrek uit de Kolonie, in het begin van 1842, de hierboven voorkomende verbeteringen had aanbevolen, en de toenmalige Leden van den Kolonialen Raad hem hadden beloofd door hunnen invloed als Heemraden der Divisiën, tot derzelver invoering te zullen medewerken, in dien zin echter, tot nog toe, *niets* gedaan was.

Naar aanleiding dezer Circulaire had, op den 9den Augustus van het afgelopen jaar, eene vrij talrijke samenkomst van de te *Paramaribo* residerende eigenaren en administrateurs van plantaadjen plaats. — Daarbij werd aangenomen, dat de voorgestelde verbeteringen algemeen zouden worden ingevoerd en tragsgewijze uitgebreid, dat er periodieke bijeenkomsten zouden plaats hebben, „tot bereiking van des Ministers menschkundige en wijze bedoelingen,” — terwijl door die vergadering erkend werd, dat, door dusdanige maatregelen, „het welbegrepen eigenbelang der planters, het welzijn der Kolonie en de welvaart van het Vader-

land van anders onvermijdelijke schokken bevrijd zouden blijven." Er werd eene Commissie benoemd, die de taak op zich nam, om, met toevoeging van eenige andere leden, naar hare keuze, de vereischte bepalingen op te stellen en aan de goedkeuring der vergadering te onderwerpen.

In de maanden Augustus, September en October heeft deze Commissie met de haar toegevoegde leden verscheidene bijeenkomsten gehouden: men vernam zelfs dat het ontwerp-reglement gereed was; doch te vergeefs zag men naar eene tweede oproeping uit, en zelfs wil men, dat de Commissaris, aan wien de redactie van het ontwerp was opgedragen, zich aan die taak onttrokken zou hebben, althans de voortzetting en beëindiging der werkzaamheden aan anderen schijnt over te laten.

Hiermede zal de zaak wel weder een einde hebben, en, even als in 1842, zal wel alles weder bij het oude blijven.

Welken weg echter de bedoelde Commissie later moge inslaan, en welke vrijgevig en beradene bepalingen den inhoud mogen uitmaken van het door haar ontworpen reglement, zoo zal een ieder, die eenigzins met de Kolonie bekend is, uit de aanneming der voorgestelde bepalingen in eene vergadering, nog niet het besluit opmaken, dat ze op elke plantaadje met klem zullen gehandhaafd worden. — Zoo niet door gebrek aan wil, dan toch door gehechtheid aan oude gewoonten en gebrek aan bestendigen ijver voor het goede, zal het grootste gedeelte der planters de oude misbrui-

ken weder langzamerhand laten veld winnen, en spoedig het doel dier verbeteringen, de voorbereiding namelijk tot de Emancipatie, geheel uit het oog verliezen. „Ik wenschte wel,” zegt BASTIAT, in zijne Staatshouidkundige Drogredenen: „dat men mij een land „of tijdperk aanwees, waar de slavernij op de vrije en „goedwillige begeerte der meesters is afgeschaft.”

Die het einde niet wil bezigt ook niet de middelen. — Het einde echter, de afschaffing der slavernij, is onvermijdelijk; en om de schokken, die eene gedwongene bespoediging van dit tijdstip zouden ten gevolge hebben, zoo veel mogelijk, te vermijden, is het der Regering ten duren pligt om de veranderingen, die in den toestand der slaven noodzakelijk *moeten* daargesteld worden, door de Wet te bepalen. Voor de instandhouding dier bepalingen moet zij zelve waken, de meester is daartoe, uit den aard van zijnen toestand, ongeschikt: zijn vermeend belang is der materiële en morele verbetering van het lot der slaven vijandig. En evenwel: „les maîtres, il me semble, devraient mieux comprendre leurs intérêts. Ce n'est point avec le fouet qu'on civilise les hommes. Ne doivent-ils pas craindre, que, s'ils continuent à agir ainsi, l'émancipation, une fois prononcée, leurs anciens esclaves, devenus libres, ne veuillent plus travailler pour eux, et que, par là, leurs propriétés ne viennent à perdre de leur valeur? C'est peut-être dans la prévision de ces effets, qu'ils redoutent tant l'émancipation. Ils disent pourtant qu'ils la veulent, mais que, pour qu'elle soit efficace, il faut que l'esclave y soit préparé, autrement

on livrerait à la liberté des paresseux, des êtres indisciplinés, immoraux. Mais vous, maîtres, qu'avez-vous fait, depuis que l'émancipation est à l'ordre du jour, pour préparer les esclaves à se rendre dignes de ce grand bienfait que vous desirez tous voir accorder? Ne sommes-nous pas en droit de vous dire que vous ne demandez la préparation de l'esclave, que, parce que vous savez qu'il ne sera jamais préparé, grâce à vos soins?" (*)

Onbevooroordeelden zien echter, met mij, in den thans nog bestaanden staat van zaken, die zich door eene toenemende depreciatie van de waarde der plantadjen en slaven dagelijks kenmerkt, eenen gewissen ondergang te gemoet. — De voortdurende onzekerheid en besluiteloosheid der Regering kunnen de nadeeligste gevolgen na zich slepen voor de Kolonie, daar zij door den drang der omstandigheden eindelijk zouden moeten leiden tot eene dadelijke, onvoorbereide vrijverklaring der geheele slavenbevolking, met de gruwelen en rampen, welke eene gedwongene Emancipatie steeds voorafgaan.

„Zoodra in den slaaf het bewustzijn ontwaakt, dat *vrijheid* zijn innigste wezen is, moet de vrijverklaring volgen, of zij wordt afgedwongen.” (†)

De waarheid hiervan is door de ondervinding gestaafd, en laat zich zoo innig gevoelen, dat het onvergeefflijk zoude zijn, de zaken haren gang te laten

(*) S. LINSTANT, Essai sur les moyens d'extirper les préjugés des blancs, pag. 87.

(†) OPZOOMER, Volkswil en vrije verkiezingen, pag. 15.

gaan, zonder het zijne er toe bij te dragen, om het land zijner inwoning tegen de rampen te behoeden, welke, door zorgelooze gerustheid of door trotsering van de lessen der ervaring, hetzelfde zouden kunnen treffen. Het onhoudbare van het stelsel van slavernij is uitgemaakt, er moeten middelen beraamd worden om de Koloniën, die tot nog toe door slavenarbeid hebben bestaan, bij de onvermijdelijke vrijverklaring dier arbeiders, voor haren ondergang te behoeden.

Verscheidene ontwerpen, waarbij men zich dit ten doel stelde, hebben het licht gezien, zonder dat tot nog toe één derzelve is aangenomen.

In de jaren 1847 en 1848 verschenen twee meer uitgewerkte voorstellen, het eene getiteld: Emancipatie door Centralisatie (*'s Gravenhage* bij NOORDENDORP), het andere: Opmerkingen, enz., met aanbeveling van middelen om de Slaven in de Kolonie *Suriname* te emanciperen (*'s Gravenhage* bij Gebrs. BELINFANTE.).

In het eerste ontwerp stelt de schrijver voor: de overname van alle plantaadjen en slaven door het Gouvernement, dat zich met de administratie en directie van al de effecten, als eenige eigenaar, belasten zoude, met vernietiging alzoo van alle particuliere onderneming en van het bestaan van velen, die met trouw de belangen der vroegere eigenaren alhier hebben behartigd.

De schrijver van de Opmerkingen, enz., het personeel beheer van eigenaren zelve als hoofdvoorwaarde stellende, eischt van hen terugbetaling van den door de Regering besteden prijs tot onteigening,

bij wijze van pachtloon voor de Effecten onder hun beheer gebleven, doch ten name van het Gouvernement overgeschreven.

Het is ons doel niet, nu in eene beoordeeling te treden over de mogelijkheid of doelmatigheid der toepassing van één dezer beide ontwerpen: vele moeilijkheden zouden evenwel, mijns inziens, aan derzelver uitvoering verbonden zijn, zoowel uit het oogpunt van regt, als wegens den dwang, die bij het laatste den planter wordt opgelegd, en de plotselinge vernietiging van individuele welvaart, die het gevolg zou wezen van het eerstgenoemde project.

Wij wenschten thans ons meer bijzonder bezig te houden, met een onlangs in de Kolonie verschenen ontwerp, onder den titel van: „Schets, om te strekken ten betooge, dat de vrijstelling der slaven in de Kolonie *Suriname* kan worden tot stand gebragt, zonder geldelijke opoffering, zonder verkorting van eigendoms-regten, zonder verstoring van hetgeen bestaat, en tevens, onder de daarstelling van een middel, waardoor de opkomst en bloei der genoemde Kolonie, door de aanzienlijke waarde-vermeerdering van derzelver hoofdproduct van uitvoer, grootendeels wordt verzekerd.”

De ontwerper dezer schets, de Gouverneur Baron VAN RADERS stelt daarbij voor dat, tegen eene schadevergoeding van gemiddeld *f* 200 per hoofd, al de slaven door het Gouvernement zouden worden overgenomen, waarvoor wordt vereischt, het getal

slaven op 40,000 stellende, *f* 8,000,000, die dadelijk zouden worden voldaan, voor de helft in schuldbe-
kentenissen, en voor de wederhelft in inschrijvingen
op een aan te leggen schuldboek, beiden 5 percent
's jaars rentende.

Om de uitbetaling van dit kapitaal met de renten
te kunnen doen plaats vinden, zou het Gouverne-
ment in de nabijheid van *Paramaribo* eenige suiker-
fabrieken (hoe vele wordt niet opgegeven), en in het
Neder-district *Nickerie* ééne fabriek van verbeterde
bewerking oprigten, waartoe een voorschot gevraagd
wordt van *f* 2,200,000, tegen eene rente van 5 per-
cent 's jaars; aan deze fabrieken zouden de suiker-
plantaadjen al het sap moeten leveren, uit het in be-
werking zijnde riet getrokken, en, door opkoking,
in eenen zekeren verdikten toestand gebragt. — Dit
suikersap zou naar de Gouvernements-fabrieken wor-
den vervoerd, door middel van opzettelijk daartoe
bestemde vrachtvaartuigen en stoomslepers.

Het zou door het Gouvernement betaald worden, in
evenredigheid van de hoeveelheid suiker, die volgens
de oude methode uit het sap te verkrijgen zoude zijn,
en naar rede van den marktprijs der gewone bruine sui-
ker in *Nederland*, — en zoude voorts in de Gouverne-
mentsfabrieken, door de verbeterde bewerking, eene
quantiteit opleveren van 45,000,000 ponden, in plaats
van 30,000,000, en eene qualiteit verkrijgen, die hier
den *dubbelen* prijs zou opbrengen, althans 6 centen meer
per pond, dan de gewone Surinaamsche suiker.

Uit deze winst, die voor het eerste jaar op *nihil*,

en voor het tweede jaar op de helft van de volgende jaarlijksche sommen is gesteld, zouden de kosten van oprigting, onderhoud en personeel der fabrieken, alsmede de compensatie-gelden in den tijd van *zeven* jaren gevonden worden.

Gedurende dat tijdperk zouden de slaven, onder den naam van *Gouvernements-arbeiders*, gehouden zijn op de plantaadjen te blijven waar zij zich thans bevinden, of waartoe zij behooren, en daar te arbeiden; hun vorige meester, onder wiens beheer zij gelaten zouden worden, behoudens een uitgebreider toezicht van het Gouvernement, zou bij voortduring met hunne verzorging belast blijven, ingevolge daar omtrent te maken bepalingen.

Na verloop der zeven jaren, tot de kwijting der schuld benoodigd, zouden de arbeiders niet meer als verbonden aan den grond beschouwd worden; maar alsdan nog eenigen tijd verplicht kunnen gehouden worden om te blijven werken in de divisie waar zij zich bevinden, om eerst later, des geraden oordeelende, alle verband ten deze op te heffen.

Hoe gaarne ook de goede bedoelingen erkennende van den hooggeachten Ontwerper dezer schets, en hoe vele voordeelen ook deze wijze van onteigenen voor den planter zoude hebben, boven de ons tot nog toe bekende voorstellen, welke tot hetzelfde einde moeten leiden, zoo gelooven wij toch met eenigen grond te kunnen beweren, dat het plan niet kan verwezenlijkt worden, — omdat de beraming der kosten van de

oprigting der fabrieken, en vooral de berekening van de door dezelve af te werpen winsten op al te gunstige en daardoor onjuiste données berust.

Het moet al dadelijk vreemd voorkomen, dat de Schrijver bij die schets niet opgeeft, hoe vele fabrieken hij vermeent te kunnen en te moeten oprigten voor de daarvoor gestelde *f*2,200,000. — Vergissen wij ons evenwel niet, dan is zijne bedoeling, niet meer dan drie bij de stad *Paramaribo*, en één in het Nederdistrict *Nickerie*, en dus in het geheel vier daar te stellen. De fabrieken in de omstreken der stad zouden dus elk p. m. 13,000,000 Amst. ponden en die in *Nickerie* 5,000,000 ponden suiker moeten kunnen leveren.

Bij het Prospectus van de ontworpen Maatschappij tot opbeuring van Landbouw en Nijverheid in deze Kolonie, d.d. 24 Junij 1846, opgesteld door de Heeren R. LE CHEVALIER, c. s., zijn de kosten voor de oprigting van eene fabriek voor 600,000 k^{os}. op *f*350,000 gesteld; sommigen echter oordeelen dat ze niet lager dan op *f*500,000 mogten geraamd worden. Volgens dezen laatsten maatstaf, door deskundigen voor den waren gehouden, zou het alzoo niet mogelijk wezen, de drie of vier fabrieken, of zoo velen meer als er blijken zouden noodig te zijn tot levering van 45,000,000 ponden of 22,500,000 k^{os}., voor *f*2,200,000 (de som door den Schrijver daarvoor beraamd) daar te stellen; — te minder, wanneer men in bedenking neemt, dat uit die som ook nog de kosten voor de benoodigde stoomslepers, vrachtautogien, reservoirs voor de stroop, enz., enz., gevonden moeten worden.

Ten opzichte der berekening van de kosten voor onderhoud en slijtaadje, waarover wij thans niet in eenige beoordeeling willen treden, omdat ons de specificatie derzelve geheel onbekend is, merken wij alleen aan, dat het gebrek in de nabijheid der stad aan zuiver zoet water, dat in eene ontzettende hoeveelheid benoodigd is, tot schoonhouding der filters, niet uit het oog mag verloren worden; het aanbrengen daarvan, hetzij uit de moerassen in den omtrek der stad (indien al eens mogelijk), hetzij met stoomslepers, van de Boven-Suriname, zou natuurlijk eene aanmerkelijke verhooging der onkosten ten gevolge moeten hebben.

De berekening eindelijk van de meerdere *hoeveelheid* en van de meerdere *waarde*, welke de fabricatie met de Cône de Lembecq zou opleveren, is naar ons gevoelen niet geschikt om tot grondslag te strekken voor de beraming der winsten, welke de fabrieken zouden moeten afwerpen. — Volgens de opgave van de H. H. DIXON & Co., Fabrikanten van Stoomwerktuigen te Amsterdam, in hun bericht tot aanprijzing van het toestel van de Cône de Lembecq (*), Bladz. 10, gestaafd door het door hen op Bl. 14 aangehaald gevoelen van den Heer W. HUMPHREYS, een der ijverigste en ervarenste Planters in deze kolonie, wordt de meerdere hoeveelheid suiker, die men door de bewerking der Cône, in vergelijking der oude wijze van werken verkrijgt, gesteld op niet meer dan 30 per cent, terwijl de Schrijver der schets daarvoor 50

(*) Bericht en Beschouwing van een' nieuwen toestel ter verbetering der suikerbereiding. — Gedrukt bij C. A. Spin en Zoon.

percent stelt; zoodat, zonder nog daarbij in aanmerking te nemen, het verlies van een groot gedeelte van het suikersap bij de in- en ontladingen, de quantiteit suiker, door de betere fabricatie te verkrijgen, volgens deskundigen, in plaats van op 45,000,000 ponden, op niet meer dan op 39,000,000 ponden zal mogen geraamd worden.

De beste witte Havanah suiker, die steeds den hoogsten prijs opbrengt, verschilt, volgens de voor ons liggende prijs-couranten, met de Surinaamsche suiker niet meer dan 16 à 17 gulden per 100 kilo's. Zoo niet reeds eene mindere qualiteit van het riet in het naadeel zij van den Surinaamschen planter, dan toch maken de verkoeling en de bijna onvermijdelijke verzuring van een groot gedeelte van het suikersap, en niet minder de noodzakelijk geworden overkoking van hetzelfde, welke nadeelig moeten werken op *grein* en *kleur* der suiker, het niet mogelijk, eene qualiteit te produceren, gelijk staande aan de *witte Havanah* suiker; ook zal niet de geheele hoeveelheid van dezelfde qualiteit kunnen zijn, maar een groot gedeelte noodwendig door de tweede en derde bewerking van de in de laxeerbakken verzamelde stropen tot *geel* en *bruin* moeten afdalen, en naar die evenredigheid dus ook tot een' veel lageren prijs moeten verkocht worden. Men zou dus, om zeker te werk te gaan, voor meerdere waarde van de suiker, in de Gouvernements-fabrieken bewerkt, door elkander geene hoogere mogen aannemen dan die, welke de *gele Havanah* suiker boven de gewone Surinaamsche geldt:

dat is p. m. *f*7 meer dan de *Muscovado*, per 100 k^{os}.

De Heer VAN RADERS nu neemt aan, bij zijne berekening, eene waarde van 6 centen per oud pond in de Kolonie (volgens hem zelve gelijk gesteld kun- nende worden met *f*24 per 100 k^{os}. in *Nederland*) boven den prijs der gewone Surinaamsche suiker.

De door hem aangenomene beraming van *f*3,600,000 aan jaarlijksche bruto winst op de gestelde quantiteit van 45,000,000 ponden drooge suiker, zou dus, vol- gens de hieronder gestelde berekening, voor de uitle- vering van niet meer dan 39,000,000 ponden à *f*31 per 100 k^{os}. gereduceerd worden tot op *f*2,445,000. 30,000,000 ponden = 15,000,000 k^{os}., gerekend tegen *f*24 per 100 k^{os}., geven in *Nederland*. *f*3,600,000. 39,000,000 ponden = 19,500,000 k^{os}.

drooge (witte, gele en bruine) suiker,
gerekend door elkander op *f*31 per 100 k^{os}. *f*6,045,000.

Boven de tegenwoordige waarde. . . *f*2,445,000.

Deze weinige bedenkingen zullen genoeg zijn, om de Regering op hare hoede te doen wezen, dat niet, zonder een naauwkeurig, op de ervaring gegrond onderzoek, het voorgestelde ontwerp van Emancipatie worde aangenomen. — Van de gegrondheid of onge- grondheid der berekeningen, en van duizende te voor- ziene misvattingen en rampspoeden, hangt de winst af, die zij bij de onderneming zich zou beloven, en met haar, het al of niet slagen van den voorgestel- den maatregel. — De schatten, door het Gouvernement aan de Plantaadje *Catharina Sophia* verspild, mo-

gen tot eene waarschuwing strekken, dat, bij de invoering van nieuwe of verbeterde fabrijkstelsels, het welgelukken der onderneming op andere plaatsen, niet altijd de goede uitkomst in deze Kolonie waarborgt, en dat, tot het in stand brengen van dergelijke inrigtingen, de voornaamste vereischten zijn, zoowel eene bijzonder goede keus van werklieden, en eene groote mate van overleg, kunde en ijver bij hen, die met het opzigt over de werkzaamheden belast worden, als juistheid en waarheid in de berekeningen der kosten van daarstelling en onderhoud der fabrieken, alsmede der winsten, die ze moeten opleveren.

Het is niet te loochenen, dat in de Kolonie het vereischte vertrouwen ontbreekt ten aanzien van financiële maatregelen, door het Gouvernement voorgesteld. — De herhaalde mislukking der verschillende proefnemingen om het geldstelsel te verbeteren en op eenen goeden voet te brengen, heeft daartoe voorzeker niet weinig bijgedragen.

Het zal dus eene eerste en onmisbare voorwaarde wezen, voor het behoud dezer Kolonie, dat de schuld, welke de Staat jegens de onteigenden zal contracteren, niet door het Ministerie alleen worde gegarandeerd (alles hangt dan af van de persoonlijke inzichten van het tijdelijk Hoofd des Bestuurs), maar door de Natie, door eene bij de Kamers gesanctioneerde Wet.

Zoo eenig onderwerp, betreffende de Kolonie, vatbaar is tot regeling door de Wet, dan is het voorzeker dat van de afschaffing der slavernij; en wèl

waardig is het, het eerste te wezen, dat de meer vrijgeveige bepalingen zal in toepassing brengen van het 59e artikel der nieuwe Grondwet.

Onder de Volksvertegenwoordigers bevond zich, reeds in 1845 een aanmerkelijk getal, dat de voortduring der slavernij in de West-Indiën eene smet rekende op de eer van het Nederlandsche volk: bij de Nieuwe Kamer moet dat getal, ook uit aanmerking van den steeds meer vooruitgaanden geest des tijds, belangrijk zijn toegenomen. — Dat dan, op de vereenigde stem van Vorst en Volk, de slaaf zijne aangeborene vrijheid herwinne! maar dat diezelfde stem den noodigen waarborg schenke aan den onteigenden meester en aan de Kolonie, dat, met de vrijheid, hunne welvaart en hun bestaan niet vernietigd, maar verzekerd worden! —

Tot versterking nu van dien waarborg, en tot voorkoming van misrekening en verliezen aan de zijde van de Regering, zou deze zich, mijns inziens, niet moeten wagen aan kostbare ondernemingen, die tot nog toe altijd een ongunstig resultaat voor haar hebben opgeleverd, en ten einde alle onzekerheid en spanning te doen ophouden (die, alvorens de daarstelling van nieuwe en groote fabrieken zou kunnen plaats hebben, minstens gedurende drie à vier jaren meer en meer zouden toenemen), is, naar mijn oordeel met in achtneming van de belangen der Planters, eene dadelijke onteigening noodzakelijk, onder meer eenvoudige voorwaarden.

Mijn voorstel komt hierop neder: Het Gouvernement neemt met den 1sten Januarij 1850, of in den loop

van dat jaar, al de slaven over tegen *f* 300 per hoofd, waarvoor p. m. *f* 12,000,000 noodig zijn; deze som wordt dadelijk voldaan, voor de helft in schuldbekentenissen en voor de wederhelft in inschrijvingen op een schuldboek, beide rentende 5 percent, op de door den Gouverneur VAN RADERS voorgestelde wijze, of wel voor het geheel in schuldbekentenissen.

De slaven blijven, even als bij het ontwerp van den Heer VAN RADERS, onder den naam van *Gouvernements-arbeiders* op de plantaadjen, waar zij zich thans bevinden, en onder het beheer hunner vorige meesters, die, in overeenstemming met de daaromtrent uit te vaardigen Wetten, onder toezicht van het Gouvernement, tot aan hunne algeheele vrijverklaring, met hunne verzorging belast blijven.

De gebruiker betaalt voor de diensten der arbeiders, welke hem door het Gouvernement worden afgestaan, oud en jong, gebrekkig en gezond, door elkander gerekend, eene verpligte huur van *f* 50 's jaars, zonder aftrek van ziekten of verzuim.

Indien den slaven dadelijk hun volle vrijdom geschonken wierde, zou aan veldarbeiders, ambachtslieden en bedienden zeer zeker eene buitensporig hooge huur moeten betaald worden, die spoedig, misschien in een jaar tijds, de compensatie-gelden zou verzwelgen; uit gebrek aan fondsen tot aanhuring van de noodige arbeiders, zouden de plantaadjen allen eensklaps vernietigd zijn, de negers vagebonden moeten worden en de Kolonie op de kortst mogelijke wijze in eene wildernis herschapen zijn.

Door den negers wel eenen beteren toestand, maar eerst over eenige weinige jaren den algeheelen vrijdom te schenken, en eene hoogstgeringe huur, van gemiddeld *f* 50 's jaars per hoofd, voor hunne diensten te bepalen, wordt de eigenaar beveiligd tegen eenen anders gewissen ondergang, en de Regering in staat gesteld, eenen maatregel tot stand te brengen, die pligt en belang haar gebiedend voorschrijven.

In aanmerking nemende, dat de verschillende huurprijzen van 25 cent., 50 cent., *f* 1 en *f* 1,50 daags, welke thans in de Kolonie betaald worden, een gemiddeld opleveren van p. m. 80 cent., terwijl de door mij gestelde huur (de werkdagen op niet meer dan 300 's jaars gerekend) op slechts 17 centen daags komt, en naar dezelfde evenredigheid eene opvolging geeft van minder dan 5, 10, 20 en 40 cent., zal men den hier bedongen huurprijs, die naar den ouderdom en de geschiktheid der arbeiders telkens voor vier jaren bepaald, en in driemaandelijksche of halfjaarlijksche termijnen gevorderd zou kunnen worden, voorzeker hoogst matig moeten noemen.

Hoewel volgens hen die de vermindering van het getal negers aan eene min goede behandeling toeschrijven, dat getal bij de in te voeren verbetering zoo niet toenemen, zich minstens staande zou moeten houden, neem ik echter aan, dat het in dezelfde verhouding, ook gedurende den voorbereidingstijd, blijft afnemen, en het Gouvernement dientengevolge telken jare op eene vermindering in de huurgelden moet voorbereid zijn van 2 percent.

Onder deze conditiën zou, naar mijne berekening, die ik duidelijkheidshalve hieronder laat volgen, het kapitaal van *f* 12,000,000 met de interessen, alsmede een voorschot van *f* 200,000 ad 4 percent, behoorlijk afgelost kunnen worden in den tijd van *acht* jaren, met een batig saldo van *f* 160,150.

De arbeiders zouden dan op 1° Januarij 1858 of in dat jaar hunnen vollen vrijdom verkrijgen.

Zie hier de berekening:

Compensatie *f* 12,000,000.

1^e. JAAR.

Voorschot van.	<i>f</i> 200,000	
Huur over 40,000 arbeiders	„ 2,000,000	<i>f</i> 2,200,000
Af:		
5% over <i>f</i> 12,000,000.	„ 600,000	
$\frac{1}{8}$ van het kapitaal.	„ 1,500,000	„ 2,100,000
	In kas.	<i>f</i> 100,000.

2^e. JAAR.

Bij:

Huur over 39,200 arbeiders.	„ 1,960,000
	„ 2,060,000

Af:

5% over $\frac{7}{8}$ van de compensie. <i>f</i> 525,000	
$\frac{1}{8}$ van het kapitaal.	„ 1,500,000 „ 2,025,000
Transportere.	In kas. <i>f</i> 35,000.

Transport. . . f 35,000

3e. JAAR.

Bij:

Huur over 38,416 arbeiders. „ 1,920,800
„ 1,955,800

Af:

5% over $\frac{6}{8}$ der compensie. f 450,000
 $\frac{1}{8}$ van het kapitaal. „ 1,500,000 „ 1,950,000
In kas. f 5,800.

4e. JAAR.

Bij:

Huur over 37,648 arbeiders. „ 1,882,400
„ 1,888,200

Af:

5% over $\frac{5}{8}$ der compensie. f 375,000
 $\frac{1}{8}$ van het kapitaal. „ 1,500,000 „ 1,875,000
In kas. f 13,200.

5e. JAAR.

Bij:

Huur over 36,896 arbeiders. „ 1,844,800
„ 1,858,000

Af:

5% over $\frac{4}{8}$ der compensie. f 300,000
 $\frac{1}{8}$ van het kapitaal. „ 1,500,000 „ 1,800,000
Transportere. . . In kas. f 58,000.

Transport. . . f 58,000

6e. JAAR.

Bij:

Huur over 36,159 arbeiders. „ 1,807,950
 „ 1,865,950

Af:

5% over $\frac{3}{8}$ der compensie. f 225,000
 $\frac{1}{8}$ van het kapitaal. „ 1,500,000 „ 1,725,000
 In kas. f 140,950.

7e. JAAR.

Bij:

Huur over 35,436 arbeiders. „ 1,771,800
 „ 1,912,750

Af:

5% over $\frac{2}{8}$ der compensie. f 150,000
 $\frac{1}{8}$ van het kapitaal. „ 1,500,000 „ 1,650,000
 In kas. f 262,750.

8e. JAAR.

Bij:

Huur over 34,728 arbeiders. „ 1,736,400
 „ 1,999,150

Af:

5% over $\frac{1}{8}$ der compensie. f 75,000
 $\frac{1}{8}$ van het kapitaal. „ 1,500,000 „ 1,575,000
 f 424,150

Nog af:

het voorschot van. f 200,000
 met de renten over 8 jaren à 4% „ 64,000 f 264,000
 In kas op het tijdstip der Emancipatie. . . f 160,150.

Volgens mijn voorstel zou dus aan het Gouvernement een stellig voordeel verzekerd zijn, zonder dat het zich aan de onzekere kansen van uitgebreide en kostbare ondernemingen behoefde bloot te stellen, die in den regel de ruïne der ondernemers ten gevolge hebben.

Zien wij nu of volgens dit zelfde voorstel ook den planter eenig vooruitzicht geopend is, dat niet op losse gronden en op kansrekeningen van denkbeeldige winsten steunt.

Wij nemen tot voorbeeld eene plantaadje van 300 hoofden, een jaarlijksch product opleverende van 800 vaten suiker à 600 kilo's elk, welke na aftrek van alle onkosten van onderhoud, enz. gerekend worden een zuiver revenu te leveren van f 50,000 's jaars, doch waarop, tijdens de onteigening, eene schuld kleeft van f 200,000.

Van die schuld zou jaarlijks de rente à 5 percent en een gedeelte van het kapitaal worden afgelost, terwijl wij den eigenaar, gedurende de eerste vier jaren, een inkomen van f 3,000, en later van f 5,000 toeleggen, dat zelfs, wanneer hij op de plantaadje woonachtig was, aanmerkelijk verlaagd konde worden.

Volgens de onderstaande berekening, zou na verloop van acht jaren en op het tijdstip der vrijverklaring, de plantaadje vrij en onbelast zijn, en den eigenaar een batig saldo overblijven van meer dan eene Ton Gouds, waaruit hij de vereischte verbeteringen zou kunnen daarstellen, en de verdere huurloonen der arbeiders voldoen, of zelfs de minder gunstige omstan-

digheden gedurende de eerste en felle koortsen der vrijheid het hoofd zou kunnen bieden.

Bij deze berekening hebben wij de opbrengst der plantaadje op dezelfde hoogte gehouden; eerstens, omdat wij daartegen ook de huur voor eene gelijke sterkte van werkvolk hebben behouden; tweedens, omdat men bij eene behoorlijke behandeling en passende handhaving der tucht niet voor onheil zal behoeven te vreezen, bij het *zekere* vooruitzigt dat den *arbeiders* geopend wordt van vrij te worden; derdens, omdat bij eene doelmatige verbetering der fabricatie, de opbrengst eer toe- dan afnemen moet.

Berekening waarbij tot voorbeeld genomen wordt eene suikerplantaadje van 300 koppen slaven, een jaarlijksch product opleverende van 800 vaten à 600 kilo's, doch waarop tijdens de onteigening eene schuld kleeft van f 200,000 rentende 5 ten honderd.

Het bedrag der Compensatie voor dit Effect zal wezen f 90,000.

1e. JAAR.

Netto opbrengst.	f 50,000	
5% over f 90,000	„ 4,500	
$\frac{1}{8}$ van de compensatie	„ 11,250	f 65,750.
Af:		
Huur ad f 50 per hoofd	f 15,000	
5% rente van de schuld	„ 10,000	
$\frac{1}{10}$ kapitaal van de schuld	„ 20,000	
jaarlijksche vertering	„ 3,000	f 48,000.
Transportere.	Rest.	f 17,750.

Transport. *f* 17,750,—.

2e. JAAR.

Bij:

Opbrengst	<i>f</i> 50,000,—.	
5% over $\frac{7}{8}$ der compensatie	„ 3,937,50.	
$\frac{1}{8}$ van de compensatie	„ 11,250,—.	65,187,50.
		<u><i>f</i> 82,937,50.</u>

Af:

Huur	<i>f</i> 15,000	
5% over $\frac{9}{10}$ der schuld	„ 9,000	
$\frac{1}{10}$ kapitaal der schuld	„ 20,000	
jaarlijksche vertering	„ 3,000	47,000,—.
		<u>Rest. <i>f</i> 35,937,50.</u>

3e. JAAR.

Bij:

Opbrengst	<i>f</i> 50,000	
5% over $\frac{6}{8}$ der compensatie	„ 3,375	
$\frac{1}{8}$ van de compensatie	„ 11,250	64,625,—.
		<u><i>f</i> 100,562,50.</u>

Af:

Huur	<i>f</i> 15,000	
5% over $\frac{8,3}{10}$ der schuld	„ 8,000	
$\frac{1}{10}$ kapitaal van de schuld	„ 20,000	
jaarlijksche vertering	„ 3,000	46,000,—.
		<u>Rest. <i>f</i> 54,562,50.</u>

4e. JAAR.

Bij:

Opbrengst	<i>f</i> 50,000,—.	
5% over $\frac{5}{8}$ der compensatie	„ 2,812,50.	
$\frac{1}{8}$ van de compensatie	„ 11,250,—.	64,062,50.
		<u>Transportere. <i>f</i> 118,625,—.</u>

Transport. *f*118,625,—.

Af:

Huur	<i>f</i> 15,000	
5% over $\frac{7}{10}$ der schuld	„ 7,000	
$\frac{2}{10}$ kapitaal der schuld	„ 40,000	
jaarlijksche vertering	„ 3,000	65,000,—.
		<u>Rest. <i>f</i> 53,625,—.</u>

5^e. JAAR.

Bij:

Opbrengst	<i>f</i> 50,000	
5% over $\frac{4}{8}$ der compensatie	„ 2,250	
$\frac{1}{8}$ der compensatie	„ 11,250	63,500,—.
		<u><i>f</i> 117,125,—.</u>

Af:

Huur	<i>f</i> 15,000	
5% over $\frac{5}{10}$ der schuld	„ 5,000	
$\frac{1}{10}$ kapitaal der schuld	„ 20,000	
jaarlijksche vertering	„ 5,000	45,000,—.
		<u>Rest. <i>f</i> 72,125,—.</u>

6^e. JAAR.

Bij:

Opbrengst	<i>f</i> 50,000,—.	
5% over $\frac{3}{8}$ der compensatie	„ 1,687,50.	
$\frac{1}{8}$ van de compensatie	„ 11,250,—.	62,937,50.
		<u><i>f</i> 135,062,50.</u>

Af:

Huur	<i>f</i> 15,000	
5% over $\frac{4}{10}$ der schuld	„ 4,000	
$\frac{1}{10}$ kapitaal der schuld	„ 20,000	
jaarlijksche vertering	„ 5,000	44,000,—.
		<u>Transportere. Rest. <i>f</i> 91,062,50.</u>

Transport. *f* 91,062,50.

7e. JAAR.

Bij:

Opbrengst	<i>f</i> 50,000	
5% over $\frac{2}{8}$ der compensatie	„ 1,125	
$\frac{1}{8}$ van de compensatie	„ 11,250	62,375,—.
		<u><i>f</i> 153,437,50.</u>

Af:

Huur	<i>f</i> 15,000	
5% over $\frac{3}{10}$ der schuld	„ 3,000	
$\frac{1}{10}$ van het kapitaal der schuld.	„ 20,000	
jaarlijksche vertering	„ 5,000	43,000,—.
		<u>Rest. <i>f</i> 110,437,50.</u>

8e. JAAR.

Bij:

Opbrengst	<i>f</i> 50,000,—	
5% over $\frac{1}{8}$ der compensatie.	„ 562,50	
$\frac{1}{8}$ der compensatie	„ 11,250,—.	61,812,50.
		<u><i>f</i> 172,250,—.</u>

Af:

Huur	<i>f</i> 15,000	
5% over $\frac{2}{10}$ der schuld	„ 2,000	
$\frac{2}{10}$ van het kapitaal der schuld.	„ 40,000	
jaarlijksche vertering	„ 5,000	62,000,—.
Batig saldo op het tijdstip der	Emancip. <i>f</i> 110,250,—.	

„Op deze wijze,” zal men aanvoeren: „wordt de zoogenaamde schadevergoeding terugbetaald aan het Gouvernement, bij wijze van huur.”

Wij erkennen dit gaarne, maar zien er geene kans toe, om onder de bestaande omstandigheden, een' voor den eigenaar meer voordeeligen maatregel te bedenken: — de compensatie moet dan ook als vergoeding alleen van het kapitaal, en niet van de mogelijke revenuën der eigendommen aangemerkt worden; zij verschaft de noodige gelden tot aanhuring der arbeiders.

Gesteld de Emancipatie wierde uitgesproken, met eene compensatie van *f* 300 per hoofd, zonder eenige andere bepaling, men had dan zijn volle *regt* gekregen, meer konde met billijkheid niet geëischt worden. Zou dan niet, ten gevolge der hooge eischen van het onvoldoende aantal arbeiders, de ondergang van den Landbouw ontwijfelbaar zeker zijn?

In plaats nu van enorme huurloonen aan de negers te betalen, voldoet men eene recognitie van gemiddeld 17 centen daags per hoofd aan het Gouvernement, dat daarvoor nog den eigenaar verzekert van het behoud zijner werkbare magt, gedurende de eerstvolgende *acht* jaren, welke ten nutte moeten gemaakt worden, om door verschillende middelen de eindelijke vrijverklaring onschadelijk te maken.

Dit is zeker, dat bij den ongunstigen financiëlen toestand van het Moederland, met een te kort van *elf* *millioenen* over het jaar 1848, en een te verwachten te kort over 1849 ook van meerdere millioenen (*), hier geene andere keus overblijft, dan óf eene dadelijke

(*) Mr. F. A. VAN HALL, over de Belasting op de Bezittingen, 1848, bl. 8 en 9.

vrijverklaring door het Gouvernement zonder compensatie, óf eene vrijverklaring afgedwongen door de slavenbevolking zelve — in beide gevallen de ondergang der Kolonie — óf eene onteigening met vrijverklaring op een later vast bepaald tijdstip, op de hierboven voorgestelde wijze, met betaling van eene zeer geringe huur, naar evenredigheid van de voor elken slaaf toegedachte compensatie.

Tot handhaving der wettelijke bepalingen, welke, ten opzichte der behandeling van de arbeiders, moeten ingevoerd worden, zouden mijns inziens geene speciale daarvoor gesalarieerde Ambtenaren noodig zijn. Ambtenaren, speciaal als beschermers voor de arbeidende klasse aangesteld, zouden uit den aard dier aanstelling voor haar partijdig zijn: en er moet zowel voor het belang van den meester als voor dat van den arbeider gewaakt worden. — De voorsmaak van den vrijdom zou den gewezen slaaf spoedig aanmatigend doen worden, indien hij niet binnen de grenzen van behoorlijke tucht gehouden wierde, en hem het genot van zijnen nieuwen toestand in tegenstreving, losbandigheid en werkeloosheid doen zoeken; en het zal geen betoog behoeven, dat daarmede de waarborg van het welgelukken van elke Emancipatie met of zonder voorbereidingstijd, vernietigd zoude zijn.

In plaats dan van zoogenaamde protectors te benoemen, zou de zorg voor eene goede behandeling der arbeiders, en de handhaving van eene beradene tucht en discipline, bij voortduring aan geschikte burger-kapiteins en de onder hen gestelde officieren kunnen op-

gedragen blijven. — In stede van zes Heemraden, die met het oppertoezicht over de *acht* Divisiën zijn belast, behoorden er *tien* te worden aangesteld, over *tien* Divisiën (de Divisiën *Boven-Suriname* en *Thorarica*, alsmede *Beneden-Cottica* elk in twee te splitsen). Deze tien Heemraden, tevens honoraire Leden van den Kolonialen Raad, uit de geschiktste, verlichtste en zelfstandigste grondeigenaren of dier vertegenwoordigers gekozen, zouden twee malen 'sjaars eene inspectie-reis in hunne Divisiën moeten doen, en na afloop daarvan een gedetailleerd verslag inleveren dat publiek gemaakt wierde; van den toestand der verschillende plantaadje-magten, der woningen en hospitalen, der geslotene huwelijken en der meer belangrijke klagen en geschillen tusschen meesters en arbeiders, door hen onderzocht en beslist: blijvende de minder belangrijke zaken ter decisie van den burger-kapitein, die elke *maand* een rapport aan den Heemraad indient. Eene vergoeding van *f*10 daags voor de noodzakelijke kosten dier Inspectie-reizen (*), welke ik telken keere op tien dagen stel, zou den lande geene grootere uitgaaf veroorzaken dan *f*2,000 'sjaars.

Er zijn er, die noch eene *dadelijke* vrijverklaring, noch eenen zoogenaamden *voorbereidingstijd* willen, maar de Emancipatie in het onbepaalde wenschten uit te stellen, en haar verderfelijk achten, zoo lang niet de slaven, gedurende eenige jaren onder een algemeen werkend Reglement, door de eigenaren en admini-

(*) Vervoer en huisvesting worden voor *niet* verstrekt.

strateuren zelve in te voeren, hebben geleefd, en zoo lang niet het Gouvernement de thans onthouden wordende bevoegdheid geve, om dáár, waar het noodig is, kleinere magten met elkander of met grootere te concentreren; terwijl zij de algeheele mislukking van elke vrijverklaring der zwarten voorspellen, zoo lang niet eene emigratie en kolonisatie van Europeërs op eene uitgebreide schaal, gedurende eenen geruimen tijd hebbe plaats gehad.

Elk dezer drie punten op zich zelf, is onzes inziens hoogst aanbevelenswaardig; zij maken zelfs gezamenlijk (onder deze bepaling nogtans, dat het bedoelde Reglement in wettelijken vorm worde gepromulgeerd), ook naar onze meening, de hoofdvoorwaarden uit voor het welgelukken eener Emancipatie van slaven. — Daarvoor echter behoeft niet getemporiseerd, en de Kolonie in eene voortdurende onzekerheid gehouden te worden, omtrent den tijd *wanneer*, en de wijze *hoe* de onvermijdelijke overgang zal moeten plaats vinden. Wanneer de noodzakelijkheid die dringend gebiedt en de vrijverklaring wordt afgedwongen, of door de slaven zelve uitgesproken, dan zullen al die op tijd gestelde maatregelen niet meer baten, en met éenen slag in duigen moeten vallen. — Verbeterde en algemeen werkende bepalingen omtrent de behandeling der arbeidende klasse, en eene verklaarde bevoegdheid tot zamenvoeging van magten, waar het belang der eigenaren dit vordert, kunnen, zoowel als eene welbestuurde uitgebreide kolonisatie van Europeanen of Afrikanen, van nu af verzekerd en in uitvoering gebragt

worden: zoodanige kolonisatie zal voorzeker, gedurende de *acht* jaren, die wij hebben voorgesteld als voorbereidingstijd, genoegzame uitbreiding en bevestiging hebben kunnen erlangen om den schok niet te zeer te doen gevoelen, die eene altijd onvermijdelijke verslapping van den arbeid, althans in den eersten tijd des vrijdoms, veroorzaken zal.

Voor het overige is, bij elke Emancipatie met eene overgangs-periode, de uitslag afhankelijk van den goeden wil der negerbevolking.

Hare goede gezindheid en vredelievende aard in onze Kolonie kan niet betwijfeld worden. De Emancipatie eerst in de Engelsche en nu onlangs in de Fransche Koloniën, — de berigten die hun, waar of onwaar, dagelijks ter oore komen omtrent hunne op handen zijnde vrijverklaring, — vele min of meer onberadene stappen te hunnen aanzien, zoowel door opvolgende Gouvernemen ten als door particulieren in de laatste tijden genomen, die te duidelijk het kenmerk dragen van weifeling en verschil ten opzichte van de magt en de regten des eigenaars, — en zoo vele andere omstandigheden, hebben die goede gezindheid maar al te zeer op de proef gesteld.

Deze geest moet aangemoedigd en aangekweekt worden door eene goede en regtvaardige behandeling: de neger moet gewaardeerd worden niet meer als werktuig, maar als mensch, en zoodra door de Regering het besluit tot Emancipatie genomen is — dat in het belang der Kolonie niet langer moet uitblijven — moet hem met rondborstigheid en waarheid zijn toe-

komstige staat verklaard en het vaste tijdstip aangekondigd worden, waarop hij geheel vrij zal zijn. — Onder deze voorwaarden, geloof ik, dat eene overbrenging in den voorgestelden tusschenstaat doenlijk is; zonder die is er geene zekerheid voor den duur van de goede gezindheid, welke de negers thans nog aan den dag leggen; vooral niet wanneer hun slechts een onzeker verschieft wordt geopend van den tijd, waarop zij over hunnen persoon vrijelijk zullen mogen beschikken.

Om tot dien tusschenstaat zonder botsing te geraken, is de goede wil van den eigenaar en diens plaatsbekleeder een even noodzakelijk vereischte. Eigenaar, administrateur en directeur moeten er van overtuigd zijn, dat hun toekomstig bestaan en hunne welvaart van eene betere behandeling der slaven afhankelijk is: die overtuiging is daarvoor de zekerste waarborg.

Tot vermindering evenwel van ongelijkmatige behandeling der Gouvernements-arbeiders, zullen gelijktijdig met de verandering van hunnen toestand, doelmatige wettelijke bepalingen daargesteld moeten worden omtrent hunne voeding, kleeding, woning en geneeskundige behandeling; omtrent hunne godsdienstige opleiding, het onderwijs der kinderen, het huwelijk en eindelijk de noodzakelijke straffen en den tijd van verplichten arbeid.

Zedelijke, godsdienstige en maatschappelijke beschaving der arbeiders moeten, met bijstand der meesters, door alle middelen, vooral door instellingen van on-

derwijs, bevorderd worden; doch zonder straffen zal in de overgangs-periode, althans gedurende den eersten tijd, de arbeid waarschijnlijk niet geregeld geschieden. Vertel hun daarom niet dat zij *vrij* zijn, zoo lang zij *gedwongen* worden aan den landbouw en op hunne plantaadjen te blijven. Hun toestand moet hun *duidelijk* verklaard worden, waartoe hun door deze of gene autoriteit, op eene ernstige en plegtige wijze, het navolgende hoofdzakelijk moet kenbaar gemaakt worden:

„Uw lot zal eene verandering ondergaan: het Gouvernement wordt uw meester; daartoe moet het u van uwen vorigen meester overnemen tegen schadevergoeding; het heeft daartoe geld noodig, en om al de slaven dezer Kolonie af te koopen, wordt véél vereischt; gij moet dus het Gouvernement behulpzaam wezen om dat geld op te brengen; door uwe arbeidzaamheid en bereidwilligheid zal uw meester in staat gesteld worden het Gouvernement *huur* te betalen voor uwe diensten, en u te blijven verzorgen; indien gij u niet door weêrspannigheid tegen uwe vorige meesters verzet, maar goedwillig voor hen blijft voortwerken, zullen *acht* jaren genoeg wezen om het benoodigde geld bij elkander te hebben; gij kunt echter van nu af niet meer verkocht worden; gij heet dus geen *slaaf* meer, maar *Gouvernements-arbeider*, tot dat gij dien naam later weder verwisselt met dien van *vrijen arbeider*. Intusschen blijft de grond, waarop gij woont en werkt, de eigendom van uwen vorigen meester; die zal u dáár huisvesting, kleeding en

geneeskundige behandeling blijven geven, waarvoor gij nu nog niets te betalen zult hebben (ook *kost*, indien men niet liever de bepaling wil maken, dat den arbeiders één dag in de week ter bewerking hunner tuinen en kostgronden wordt afgestaan). Na dien tijd zult gij uwe diensten aan hem of eenen anderen kunnen verhuren, en zijt gij geheel vrij; mits gij aan den arbeid blijft; ledigloopers en vagebonden worden in geene vrije maatschappij geduld; uwe kinderen zullen in de scholen leeren, hoe zij zich later als vrije menschen zullen moeten gedragen: dat deze u dan niet beschaamd maken! Uwe oude vaders en moeders blijven bij u, en komen eerst na uwe geheele vrijverklaring ten laste van u zelveu.

„Gij hebt aan alle landen een schoon voorbeeld gegeven van onderwerping aan uw lot, van berusting in den wil van den Opperregeerder der wereld. De Heer heeft gewild dat ook uw lot niet altijd hetzelfde zou blijven; geen moord, geen bloed zal u bezoedeld hebben, wanneer gij eens geheel vrij zult zijn. Uwe vorige meesters blijven uwe vrienden; geene vijandschap zal er meer ontstaan, nu u en uw nageslacht de toekomstige vrijheid verzekerd is. Den luiaard moet gij bestraffen en tot werkzaamheid opwekken, want hij besteelt u, en maakt uwe vrijverklaring moeilijk. Blijft dan wat gij tot nog toe waart: arbeidzaam, opgeruimd en gehoorzaam, zoo als het goeden arbeiders past; weest verzekerd, dat hierdoor uw geluk en dat van het geheele land bevorderd wordt.”

Ik ben overtuigd, dat zoodanige of dergelijke toe-

spraak op eene indrukwekkende wijze aan de verzamelde magten gedaan, en gewijzigd van jaar tot jaar herhaald, eenen heilzamen invloed op het door hen te houden gedrag zal hebben: en dat, bij de voortduring van eenen goeden geest onder de negerbevolking, die door algemeene welwillendheid jegens hen kan onderhouden worden, de maatregel, die in de naburige Koloniën voor velen zulke betreurenswaardige gevolgen gehad heeft, in *Suriname* zonder vrees kan worden te gemoet gezien.

Nog eene toelichting wenschte ik bij te brengen, ten aanzien der schadevergoeding, door mij hierboven voorgesteld.

Hoewel bij onvrijwillige verkooping, de slaven in den laatsten tijd menigmaal niet meer hebben opgebracht dan *f* 200, zoo kan toch deze prijs niet als maatstaf voor de waarde aangenomen worden, wanneer men daartegen in bedenking neemt, dat voor een' gezonden slaaf, nog in dezen tijd, eene huur van *f* 300 à *f* 400 's jaars kan bedongen worden. Vooral nu, nadat bij de „Schets” van het ontwerp van vrijverklaring, waarvan de hooggeplaatste Schrijver algemeen bekend is, de compensatie op slechts *f* 200 per hoofd wordt gesteld, zal een slaaf weinig meer, ook bij vrijwillige verkooping, kunnen gelden; en onedelmoedig zou het Gouvernement handelen, wanneer het van de vreesachtige onzekerheid van deze tijden zoude willen gebruik maken om de waarde te bepalen der vrij te geven slaven. Het Britsch Gou-

vernement nam daarvoor tot maatstaf, de gemiddelde waarde der slaven van 1822 tot 1830, de acht laatste jaren dus die de apprenticeship vooraf gingen. De schrijver van het ontwerp van „Emancipatie door Centralisatie” (*'s Gravenhage*, NOORDENDORP, 1847) stelt eene schadeloosstelling voor van *f* 350 voor de stads-slaven en van gemiddeld *f* 500 voor de plantadje-slaven; bij de „Opmerkingen,” enz. (*'s Gravenhage*, Gebrs. BELINFANTE, 1848) baseert de schrijver zijne berekening op eene compensatie van gemiddeld *f* 250 per hoofd.

Wij vermeenē, dat het allezins met de billijkheid zou strooken, de prijzen, die een vijftal jaren vroeger voor de slaven besteed werden, niet uit het oog te verliezen, met inachtneming evenwel van de mogelijkheid, om de compensatie-gelden door het voorgestelde middel, binnen een' niet te lang gestelden termijn, aan de onteigenden uit te betalen.

Wij stelden daartoe eene schadeloosstelling voor van gemiddeld *f* 300 per hoofd, welke, op de door ons ontworpenē wijze, met de voorgeschotene som van *f* 200,000 en de bepaalde interessen, in den tijd van acht jaren zou behooren afgelost te worden, met een batig saldo van *f* 160,150.

Welken maatstaf echter de Regering moge aannemen, zij stelle hare pogingen in het werk, om de Kolonie zoo spoedig mogelijk uit haren onzekeren toestand te redden. „Il y a plus de danger dans le statu quo, que dans l'émancipation.” (*)

(*) Le Comte de Montalembert à la Chambre des Pairs; séance du 7 Avril 1845.

Over de doelmatigheid der vrijverklaring behoeft niet meer getwist te worden, de noodzakelijkheid gebiedt haar.

Het wordt dus pligt voor elk, dien het belang der Kolonie ter harte gaat, de middelen op te sporen en aan te wijzen, welke daartoe met de minste schokken zouden kunnen leiden.

Eene onmiddellijke vrijverklaring zou de Kolonie, door de verlating van den arbeid, aan eenen algeheelen ondergang blootstellen. — CAYENNE geeft ons daarvan het voorbeeld, en geen wonder, dat wanneer de banden der slavernij eensklaps geslaakt worden, de neger in het volle genot der nog ongekende vrijheid zich wil verlustigen, en schop en houweel, de teekens van zijnen vorigen staat, verre van zich werpt!

De overgang hebbe dus langzaam plaats, met bepaling van het tijdstip, waarop de volle vrijheid geschonken zal worden; en er is geen beter middel om dien overgang tevens tot voorbereiding te doen strekken, dan eene onmiddellijke onteigening, en de waarborg, dat de negers, onder de zorgen van het Gouvernement staande, geen' anderen meester meer zullen toebehooren.

Eensdeels ten gelieve van den eigenaar, anderdeels uit gebrek aan fondsen, heeft de Regering de vrijverklaring uitgesteld die zij in beginsel voorstaat. Het middel om de belangen van den eigenaar en den slaaf te vereenigen, en tevens met een niet aanzienlijk voorschot dien maatregel stand te doen grijpen, was haar tot nog toe onbekend.

Voor den neger is de toestand, waarin hij gebracht

wordt door de onteigening, zonder genot van algeheele vrijdom, niet vreemd: meermalen wordt een slaaf door eenen beschermer, eenen vriend, of bloedverwant, van zijnen meester gekocht, om, met de opbrengst van zijnen arbeid den koopschat afgelost hebbende, door diens tusschenkomst de vrijheid te erlangen: hier zou het Gouvernement die vriend en beschermer wezen, die den slaaf koopt, en weder aan den vorigen meester als arbeider afstaat; voor de aan hem verleende verzorging moet deze den grond van den vroegeren meester bearbeiten, en daardoor tevens den voor hem betaalden koopprijs bij het Gouvernement trachten af te lossen, dat hem dan den vrijdom schenkt.

De voorgestelde maatregel is, buitendien, in volkomene overeenstemming met de Publicatie, houdende voorzieningen tegen lediggang en vagabondage (Gouvernements-Blad, 1844, n°. 5), waarbij aan den reeds vrijgegevene, onder bedreiging van straf, wordt opgelegd, een bepaald bedrijf regelmatig uit te oefenen, en aan hem het verbod wordt gedaan, om, binnen de eerste tien jaren na zijne manumissie, de Kolonie te verlaten, gedurende welken tijd hij onder patronaat blijft, en de regten van burger niet erlangen kan.

Het middel waarnaar gezocht werd, is naar ons inzien dus gevonden, en kan dadelijk in werking worden gebragt.

Daartoe echter moet het Departement van Koloniën met eenen anderen geest bezielde zijn voor de welvaart onzer Kolonie, en voor de slavenbevolking in

het bijzonder, dan het tot nog toe aan den dag gelegd heeft (*).

Het legge thans rondborstig de verklaring af, die de voormalige Minister GUIZOT, in de zitting van de Kamer der Gedeputeerden van den 4^{den} Mei 1844 niet aarzelde, in naam van het geheele kabinet, uit te spreken: „Ce n'est point en ne faisant rien, en attendant que l'abolition de l'esclavage nous arrive un jour par la seule Providence, que nous entendons y jouer notre rôle. Non, il faut que tout pouvoir, et dans les colonies, et dans la métropole, y travaille, et y travaille efficacement.”

Wat baat de aanbeveling van het lot der slaven, indien de Regering zelve niet toont, dat het haar ernstige wil is dat lot te verbeteren, en de slavernij geheel te doen ophouden?

Bij het Regerings-Reglement van 1816 (art. 45 en 46) werd het Hof van Policie gelast: „hoe eer zoo beter te dienen van deszelfs consideratiën en advijs, omtrent de verbeteringen, waarvoor dit belangrijk gedeelte van de Policie der Kolonie vatbaar zoude zijn; te zorgen, dat de slaven goed worden behandeld; te

(*) Nadat wij dit geschreven hadden kwam ons onder de oogen het verslag der zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van den 18den December 1843. De antwoorden, door den Minister van Koloniën, en vooral die door den Minister van Marine (vroeger van Marine en Koloniën, a. i.), op de verschillende interpellatiën van het Lid VAN BEECK VOLLENHOVEN gegeven, bevestigden ons maar al te zeer in het gevoelen, dat de Regering tot nog toe van oordeel is, geenen beslissenden maatregel te moeten nemen, en alsnog besluiteloos is omtrent hare gedragslijn ten aanzien der slavernij in de Koloniën.

gen alle onbehoorlijkheden in dat stuk te waken, en voorts te dienen van consideratiën en advijs, of er, en zoo ja, welke nieuwe inrigtingen, naar de toenmalige behoeften en gesteldheid van zaken, in dat opzigt noodig mogten zijn.”

De bepalingen in het Regerings-Reglement van 1828 betrekkelijk de slaven komen hoofdzakelijk hierop neder:

Art. 115. De Raad-Commissaris voor de Inlandsche bevolking is in het bijzonder belast met de zorg voor de goede behandeling der slaven. Hij zal diensvolgens toezien dat de Wetten en Reglementen, welke in het belang der slaven bereids zijn vastgesteld of beraamd zullen worden, stiptelijk worden ten uitvoer gebragt, en dat, in het bijzonder, alle misbruiken en mishandelingen te hunnen aanzien worden tegengegaan en geweerd. Ten aanzien van dit ontwerp doet hij jaarlijks, door tusschenkomst van den Gouverneur-Generaal, een omstandig verslag aan den Hoogen Raad, hetwelk mede aan het Gouvernement in Europa moet worden opgezonden.

Art. 117. De slaven zullen, wat de dagelijksche behandeling betreft, in betrekking tot hunne eigenaars beschouwd worden te staan als *onmondigen* tot hunne *Curators* of *Voogden*, aan welke wel het regt verbleven is, om eene vaderlijke tucht over dezelve uit te oefenen, doch tegen welker mishandeling alle publieke autoriteiten verplicht zijn te waken, en toe te zien dat de Wet, in hun belang ontworpen (?!), striktelijk worde gehandhaafd; wordende bij deze het onregtvaardig

beginsel, dat zij in Regten alleen als *zaken* en niet als *personen* kunnen beschouwd worden, definitivelijk afgeschaft.

Art. 118. Het Hoofdbestuur in iedere Kolonie, zal bijzonder zorg dragen, dat de werktijd, de voeding en de kleding der slaven, behoorlijk worde geregeld en vastgesteld, en al die verbeteringen tot stand brengen, voor welke dit belangrijk gedeelte der Policie vatbaar mogte zijn.

Art. 120. Alles wat de behandeling en de manumissie der slaven aangaat, wordt bij een afzonderlijk Reglement geregeld.

Bij art. 72 van het thans nog in vigueur zijnde Regerings-Reglement van 1832, wordt de slavenbevolking der bijzondere bescherming van de Koloniale Regering aanbevolen, en haar opgelegd, steeds de doelmatigste middelen aan te wenden, om, voor zoo verre zulks zonder inbreuk op de regten der eigenaren en zonder de rust en veiligheid der Koloniën in de waagschaal te stellen, geschieden kan, den toestand der slaven te verbeteren, en aan derzelve welzijn bevorderlijk te wezen.

Zelfs bij eene Wet op de [individuële] manumissie der slaven, reeds bij Koninklijk Besluit van 23 October 1831 (dus nu sedert ruim zeventien jaren) goedgekeurd, en later op den 1sten April 1832 in werking gebragt, wordt het bestaan *voorondersteld* van een *nieuw Reglement op de behandeling der slaven*. Art. 27 en 28 van die Wet spreken van den *wettigen Vader* des gemanumitteerden, naar aanleiding van hetgeen

bij dat Reglement omtrent de huwelijken der slaven zou bepaald zijn; doch zijn, ingevolge de bepaling voorkomende bij art. 2 van de Gouvernements-Publicatie, 1832, N°. 2, waarbij de bedoelde Wet op de manumissie is geproclameerd, als van geene kracht beschouwd moeten worden, tot op den huidigen dag.

Wat baten nu de herhaalde verklaringen van den wensch van de Regering, om eindelijk die verbeteringen tot stand te zien komen, welke beschaving en zedelijkheid, en zelfs het belang der Kolonie eischen, indien er niet met vastheid en klem gehandeld worde, en indien zij door toegeeflijkheid op toegeeflijkheid hare schroomvalligheid aan den dag legt, en aan de eischen der bestrijders van de Emancipatie bij voortdoring voedsel geeft? Hebben zelfs niet hare voorschriften den schijn van spotternij, wanneer, bij het Besluit van den Commissaris-Generaal VAN DEN BOSCH van 21 Julij 1828, eene *vaderlijke tucht* slechts wordt veroorloofd over de slaven, en hunne betrekking tot de eigenaren gelijk gesteld wordt met die van *onmondigen* tot hunne *voogden*, en tevens, bij een en hetzelfde besluit, voor den slaaf, als politie-straf, *zweepslagen* worden voorgeschreven tot *honderd* toe; en in een ander artikel eene straf voorondersteld, en alzoo gehandhaafd wordt, van *meer dan honderd slagen* (*)?

Onder de voorschriften betrekkelijk de behandeling

(*) Vergelijk art. 117 en 45 van het Regerings-Reglement van 1828, en art. 59 en 61 van het Reglement voor de Regtbank van Kleine Zaken, beiden bij hetzelfde Besluit van den Commissaris-Generaal VAN DEN BOSCH, d.d. 21 Julij 1828, in de Kolonie uitgevaardigd.

der slaven, is mij voor eenige jaren voorgekomen een Besluit, waarvan de inhoud, voor zoo verre dit onderwerp betreft, de navolgende was (Ik geef hier de vertaling van het stuk, dat mij in het Engelsch werd verstrekt, door een' voormaligen inwoner van *Demerary*, doch dat origineel in het Hollandsch moet gesteld zijn geweest):

„Wij, de Representanten van Zijne Hoogheid, den Prins van Oranje-Nassau, Gouverneur-Generaal van de Nederlandsche West-Indische Bezittingen, en Directeuren van de Geprivilegeerde West-Indische Compagnie, in de Vergadering van Tienen, gehouden te *Amsterdam*.

Aan allen die Salut
Aangezien
Dientengevolge hebben wij
bepaald

Art. 17. Indien een slaaf eene overtreding heeft begaan, van dien aard, dat het volstrekt noodzakelijk zij, dat hij daarvoor gestraft worde, zal zulk eene straf met rede, en zonder wreedheid of drift, uitgeoefend worden; de straf, welke op bevel van den eigenaar zelve of van zijnentwege moet plaats hebben, zal niet te boven gaan het getal van ten hoogste vijf en twintig slagen; en ten einde alle ongelukken te voorkomen, zal zoodanige straoefening niet mogen geschieden, alvorens de slaaf plat op zijn aangezicht zal zijn neêrgelegd, en gebonden zal zijn tusschen vier palen. Het is aan geenen eigenaar geoorloofd om buitengewone of ernstiger straffen aan zijne slaven op te leggen;

wanneer zij echter zwaardere straf verdienen mögten, zal hij verpligt zijn ze naar het gevangenhuis (gaol) te zenden, om daar afgestraft te worden, ingevolge vonnis; dit al onder verbeurte eener boete van negen honderd gulden.

Art. 23. Wij verbieden uitdrukkelijk dat iemand, wie hij ook zij, blanke of slaaf, die plotseling of onder verdachte omstandigheden, of wat betreft de slaven, korten tijd na eene ondergane straf gestorven is, of zich opgehangen heeft, of zich op eene andere wijze van kant gemaakt heeft, begraven worde, alvorens daarvan kennis gegeven zij (indien zulks in de stad plaats heeft) aan het Bureau van den Fiskaal.

Art. 24. Het is aan de planters, directeurs en anderen strengelijk verboden, hunne slaven te doen arbeiden op Zon- en Feestdagen, aan plantaadje- of eenig ander werk, uitgezonderd het herstellen van eene dambreuk of andere hoog noodzakelijke verrigting, of onder eenige andere buitengewone omstandigheid, na daartoe bekomen verlof van den naastbij zijnde overheidspersoon, of van den Fiskaal, onder verbeurte van zes honderd gulden.

Aldus gedaan in onze Vergadering te *Amsterdam*, den 1sten October 1784.

(Geteekend) N. GEELVINCK Vt.

Mij present L. H. W. MACK.

Deze voorschriften moeten in *Suriname* nooit in werking gebragt, en enkel voor *Demerary*, *Essequibo*

en *Berbice* bestemd geweest zijn, welke in dien tijd mede tot de Koloniën van den Staat behoorden.

Althans in Augustus van hetzelfde jaar 1784 werd eene Publicatie uitgevaardigd, welke op het oogenblik nog het eenige in *Suriname* bestaande Slaven-Reglement is. Daarbij bepaalt het 13^e artikel, de huisselijke jurisdictie van eenen directeur of anderen blanken bediende, op uiterlijk *tachtig* ordinaire zweepslagen op het onderlijf, los of staande tegen eenen paal gebonden, zonder onderscheid van kunne; terwijl aan den eigenaar of zijnen administrateur de magt wordt verleend om *alle andere* en *zwaardere* straffen toe te passen, en den directeur daartoe schriftelijk te magtigen, die de geordonneerde straffen zal appliceren, *except dezulken, waarover hij zich bezwaard mogt vinden*, met verbod alleen aan den eigenaar van *aanhoudende* kwade behandeling en verminking.

Suriname schijnt dus toen reeds niet op dezelfde hoogte gestaan te hebben van menselijkheid, als de tegenwoordige Engelsche Koloniën. Onbepaalder magt dan bij het Reglement van 1784, kon wel niet aan den slavenhouder gegeven worden: het neemt den wreedsten beul onder zijne bescherming, en toch werd, blijkens den aanhef, dat Reglement ingevoerd, omdat den negers „hun slaafschen staat, zoo veel doenlijk en overeenkomstig de rede en pligten der mensche-lijkheid, behoort dragelijk gemaakt te worden.”

Ook ten aanzien der kleeding en voeding is het Reglement even onvoldoende om eene goede behandeling der slaven te verzekeren; het legt den meester

de verplichting op om de slaven behoorlijk te voorzien, van hetgeen noodig is „ter dekking hunner *schamelheid*,” van slaapplanken, en ééns 'sjaars van versnapering aan visch. (Art. 17.)

Ofschoon verre weg het meerendeel der slaven kleeding en voeding op eene veel ruimere schaal ontvangt, en thans niet meer aan dezelfde *wreede* straffen als vroeger is blootgesteld, zoo zal het toch niet ontkend kunnen worden, dat nog een groot aantal volstrekt niets meer, zelfs nog minder van den meester bekomt, en aan voortdurende, wreede en tergende bestraffingen onderworpen blijft, waartegen de wet niet kan ingeroepen worden. Welke harde en veelal onregtvaardige betigtigingen de plantaadje-administrateurs, bij de meer openbare beschouwingen omtrent de slaven-koloniën, hebben moeten aanhoren, zoo zal echter geen kolonist deze laatste beschuldiging op hen in het bijzonder toepasselijk willen maken, en het lot der onder hen staande negers materiëel rampzalig kunnen noemen; doch meer past die aanklagte op den verarmden eigenaar, die alleen door uitmergeling en uitputting zijner negers, door onvoldoende uitdeeling van voedsel en kleeding, en door onthouding van behoorlijke geneeskundige verzorging, zijn eigen ellendig bestaan tracht te rekken.

Onder zulke meesters, en onder eenige weinige hoewel niet behoeftigen, echter slecht gearde eigenaren en plantaadje-directeurs, is het lot der negers hoogst beklagenswaardig; in het belang dier ongelukkigen is eene met den geest des tijds meer overeenstemmende

wet allernoodzakelijkst: beschaving, zedelijkheid, godsdienst, stellen het der Regering ten pligt, zich hunner aan te trekken, en bij de onteigening de Wet te proclameren, die de behandeling der negers moet regelen, gedurende den tijd dat zij nog onder het beheer en in de dienst blijven van hunne vorige meesters.

Veel, zeer veel zou hier nog kunnen bijgevoegd worden, zoowel tot aanprijzing van eene dadelijke onteigening en eene vastbepaalde vrijverklaring, als ter ontwikkeling en verdediging der middelen, welke daartoe door ons worden voorgesteld; doch de tijd roept, en het toekomstig lot van *Suriname* is misschien afhankelijk van de bedenkingen, die dit geschrijf opwekken kan.

Van hoe weinig waarde ook het door ons voorgestelde middel aan de Regering moge voorkomen, het zal toch aanleiding geven, hopen wij, dat niet zoo dadelijk eenig plan tot het hare worde gemaakt, dat op zulke kostbare ondernemingen steunt, als de oprigting van nieuwe suikerfabrieken, met den aanbouw en onderhoud van stoomslepers, vrachtvaartuigen, enz., en alleen op eene onzekere en hoogst twijfelbare winst gevestigd is.

Indien vooringenomenheid met eigen werk ons niet verblind, meenen wij dat het door ons ontworpen plan op meer zekere grondslagen rust.

De *conditio sine quâ non*, tot het welgelukken van elke Emancipatie, is: rust en orde onder de negerbevolking. Die kan, met het in werking brengen van ons plan, even goed zoo niet beter gewaarborgd worden, als met eenig ander.

De eigenaren, administrateurs, directeurs en arbeiders blijven allen in dezelfde verhouding tot elkander; dit belet niet, dat gedurende de overgangs-periode, de verstandelijke en zedelijke beschaving der negers, vooral van het jeugdige geslacht, de wenschelijke verbeteringen in het fabrijkwezen, de concentratie der magten, de uitbreiding der Kolonisatie, kunnen aangemoedigd en voortgezet worden, om den schok der vrijverklaring beter te kunnen doorstaan.

Die schok zal, bij zoodanigen geleidelijken voortgang, niet zoo zwaar wezen als men zich voorstelt, of aan anderen ter afschrikking wil diets maken.

Van alle kanten gaat de kreet op, dat de Engelsche Koloniën door de Emancipatie zijn te niet gegaan. Bij eene vergelijking echter van den uitvoer van *Britsch-Guiana* met dien van *Suriname*, moet men verbaasd staan over den gereeden ingang, die zulke verzekeringen bij een' iegelijk vinden, en de geneigdheid om overdrevene kwade berigten door eigene mededeelingen zonder onderzoek te verspreiden.

In het nu pas verloopene jaar 1848 beliep de uitvoer uit de rivieren *Suriname* en *Nickerie* gezamenlijk, volgens het Algemeen Nieuws- en Advertentieblad van den 14^{den} Februarij 1849, aan:

<i>Suiker</i> :	34,406,442	oude Amst. p.
<i>Koffij</i> :	1,423,961	„
<i>Katoen</i> :	757,560	„
<i>Kakao</i> :	121,435	„
<i>Melassie</i> :	961,061	„
<i>Rum</i> :	80,255	gallons
<i>Dram</i> :	17,427	„

(waardoor de uitvoer van 1847 verre overtroffen werd,) en die van *Britsch-Guiana*, volgens de *Royal Gazette* van 4 Januarij 1849 (*), aan
Suiker:

van *Demerary* en *Essequebo* 37,478
Okshoofden à 2,000 Amst. p. . . . 74,956,000 p.
van *Berbice* (de uitvoer van het laatste
kwartaal niet opgegeven zijnde, door
ons berekend op slechts 2,500 Okshoofden, naar het gemiddeld van den
uitvoer der drie eerste kwartalen, te
zamen 8,050 Okshoofden hebbende
bedragen) 10,550 Okshoofden à 2,000
Amst. p. 21,100,000.
te zamen 96,056,000 p.

Rum:

uit de haven van *Georgetown* (*Demerary*)
16,320 Puncheons à 90 G^s. 1,468,800 G^s.
5,475 Okshoofden à 50 „ 273,750 „
1,464 Vaten à 30 „ 43,920 „ 17,466,470 G^s.
Uit de haven van *New-Amsterdam*
(*Berbice*) (niet opgegeven zijnde, door
ons gesteld op $\frac{1}{4}$, dus minder dan
naar evenredigheid van de suiker uit
de verschillende havens gevoerd) . . 4,366,617 G^s.
te zamen 21,833,087 G^s.

(*) In het alhier uitkomend Algemeen Nieuws- en Letterkundig
Dagblad van den 26sten Januarij 1849 is als uitvoer van *Britsch-*
Guiana alléén die van de haven van *Georgetown* overgenomen.

Melassie :

Uit de haven van <i>Georgetown</i>	
8,221 Puncheons à 90 G ^s .	739,890 G ^s .
310 Okshoofden à 50 „	15,500 „
95 Vaten à 30 „	<u>2,850 „</u>
	758,240 G ^s .
Uit de haven van <i>New-Amsterdam</i>	
volgens de bovenstaande berekening $\frac{1}{4}$. 189,560 „
	te zamen <u>947,800 G^s.</u>

Britsch-Guiana bezat op het tijdstip der Emancipatie, in 1838, volgens SCHOMBURCK (*), een getal van 63,000 Negers, welke aan den landbouw verbonden waren, doch heeft dat getal, ten gevolge der vrijverklaring, eene groote vermindering ondergaan.

Volgens een generaal overzicht der plantaadjen, in den vorm van eene tabel, voorkomende achter het Werk van den Heer W. H. LANS, getiteld: „Bijdrage tot de kennis van de Kolonie *Suriname*,” werd het getal der op plantaadje werkende slaven, in den jare 1836, geschat op 39,876; volgens de opgaaf, voorkomende in de Brochure getiteld: „Emancipatie door Centralisatie,” en wel op Bladz. 141 en 142, vergeleken met Bladz. 97, beliep het op den 1sten Januarij 1845, circa 34,000, kunnende dat getal op 1 Januarij 1848, naar eene onder mij berustende opgaaf van bevoegde hand, gerustelijk gesteld worden op 32,000 hoofden (†).

(*) R. H. SCHOMBURCK, Description of *British-Guiana*. London 1840, pag. 48.

(†) Het totaal der particuliere en plantaadje-slaven in *Suriname* beliep in 1838 circa 50,000, en dat in *Britsch-Guiana*, volgens SCHOMBURCK, 82,824 hoofden.

De vergelijking nu van den uitvoer, vooral van het hoofdproduct, in de beide Koloniën met het getal der landbouwers (dat in *Britsch-Guiana* niet meer dan op dezelfde hoogte gehouden is door de emigratie), moet ons overtuigen, dat, wat men er ook van zegge, de neger den schat des vrijdoms niet geheel onwaardig is, en bij meerdere beschaving niet voor den Europeaan zal behoeven te wijken in arbeidzaamheid, voor zoo verre de vruchtbaarheid des gronds in deze gewesten die vereischt. Het resultaat is vertroostend, wanneer men zich heeft laten verschrikken, door de voorspellingen der tegenstanders *quand même* van de Emancipatie, dat de negers, vrijverklaard, in plaats van te arbeiden, zich aan volstrekten lediggang zouden overgeven en zelfs allen boschwaarts zouden trekken!

Luiheid en onverschilligheid zijn de natuurlijke ondeugden van den slavenstand, de meester is verplicht voor den slaaf te zorgen, deze bekommert zich dus niet voor de toekomst.

Dezelfde ondeugden vertoonen zich ook bij den vrijen Europeaan, zoodra een ander zich met zijn dagelijksch onderhoud belast: het voorbeeld daarvan is in onzen eigen' boezem; de Europesche kolonisatie aan de *Saracmacca* geeft het duidelijkste bewijs van de waarheid dezer stelling. Dat luiheid en zorgeloosheid, die den neger verweten worden, in dezelfde mate bij den blanke te vinden zouden zijn, wanneer hij gedoemd ware, dag in dag uit, ten voordeele van anderen te arbeiden, en traag of werkzaam geene lotsverbetering konde voorzien, wie twijfelt daaraan? Met vrijheid en bescha-

ving ontwikkelen zich ook allengs maatschappelijke deugden, en dat althans hebben de zwarten in de Engelsche bezittingen bewezen, dat hunne vrijverklaring geene omverwerping der maatschappelijke orde, en geene versterking van rust, veel min den ondergang der Koloniën ten gevolge behoeft te hebben.

Tot bevestiging van deze buitendien reeds bewezen waarheid, behoeft ik slechts de woorden aan te halen, waarmede de Heer DE NIEFELD, administrateur van plantaadjen en Lid van den Kolonialen Raad alhier, een verslag besluit, aan den Gouverneur van *Suriname* ingediend, na eene door hem volbragte reis naar de naburige Engelsche Kolonie *Demerary*, in September van het vorige jaar 1848 (*): „Al zijn de tijden nimmer beter geweest,” zegt de Schrijver van dit verslag, „altijd en overal hoort men klagen, dat zij slecht zijn. Ook in *Demerary*. Evenwel, als men de menigte van schoone paarden en rijtuigen ziet, de groote en fraai gemeubileerde woningen, de drukte, door den handel veroorzaakt, en daarbij het groote vertier in aanmerking neemt, dan wordt men onwillekeurig tot de gevolgtrekking geleid, dat de tijden, waarover geklaagd wordt, niet zoo slecht zijn; integendeel, een oppervlakkige opmerker (en dit moest ik natuurlijker wijze zijn, uithoofde van mijn kortstondig verblijf) zoude in dit alles teekenen van eene zekere welvaart vermeend hebben te zien. Beter bekend zijnde met onze Kolonie, kan ik gerustelijk de betuiging afleg-

(*) Dit verslag is gedrukt te *Paramaribo*, en te bekomen bij J. C. MULLER, Az.

gen, dat de sporen van verminderde welvaart *hier* duidelijker zijn dan *dáár*; zóó zelfs, dat ik, eene hartelijke genegenheid voedende voor het land alwaar ik ruim 25 van mijne beste levensjaren heb doorgebracht, den opregten wensch koester, *Suriname* in vele opzichten op dezelfde hoogte te mogen zien als *Demerary*.”

Geene vrees dan voor eene welbestuurde en vrijwillige Emancipatie, maar vrees veeleer voor de gewelddadige losrukking der thans nog bestaande banden, die door een onbepaald uitstel der vrijverklaring en door den meer en meer toenemenden wrevel tusschen meester en slaaf moet worden uitgelokt. Toen in 1841 de waardige VAN DAM VAN ISSELT, namens verscheidene aanzienlijke ingezetenen van *Nederland*, den Koning een rekest aanbod, houdende het verzoek, dat eene door hen op te rigten Maatschappij tot bevordering van de vrijmaking der slaven in de Nederlandsche Koloniën, van regeringswege mogt worden erkend, gaf de Minister, bij Circulaire van 31 Augustus 1842, aan de adressanten te kennen, dat het Zijne Majesteit aangenaam zijn zoude, zoo zij *geene* middelen in het werk stelden, die openlijk konden doen blijken van hunne geneigdheid, om de Emancipatie der slaven te helpen tot stand brengen. Daarbij was echter de verzekering gevoegd, „dat er bepaalde beraadslagingen over dit onderwerp bij de Regering plaats hadden, en dat alle middelen werden voorbereid, om tot dit heilrijk doel te geraken.” (*)

(*) Rede van den Heer VAN DAM VAN ISSELT in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van den 25sten April 1845.

In zijne Memorie van Beantwoording op de aanmerkingen van de Tweede Kamer op het ontwerp van de Tweejarige Begrooting van 1848 en 1849, ingediend in Junij 1847, zegt de toenmalige Minister J. C. BAUD: „Het voor *Suriname* ontworpen (?!) nieuwe Slaven-Reglement, is nog niet ingevoerd. Alvorens tot dien maatregel over te gaan, wenscht de Regering te beproeven, eene hervorming van het industriële stelsel der Kolonie te bezigen, als middel om in het lot der slaven eene verbetering tot stand te brengen, tevens dienende als voorbereiding voor verdere ontwikkeling. De grondslagen der bedoelde hervorming zijn op de plaats, door eenen speciaal daartoe in Commissie gestelden Ambtenaar, onderzocht geworden; maar dat onderzoek heeft geene afdoende uitkomsten opgeleverd, omdat de *fabriekmatige inrigting*, bestemd om hetzelfde te schragen en vergelijkende data op te leveren, niet heeft kunnen worden in werking gebragt, door oorzaken, buiten het bereik van dien Ambtenaar liggende. (*) Op dit oogenblik worden nieuwe middelen beraamd, om het doel te bereiken.” (Welke die zijn, is ons geheel onbekend.)

En zoo is de beslissing der levensvraag nu eens van dit, dan weder van dat gecompliceerd reuzenplan afhankelijk gemaakt; van de fabriekmatige inrigtingen, waarvan het Gouvernement tot nog toe de proef ge-

(*) De administrateur der Gouvernements-plantaadje CATHARINA SOPHIA verklaart in eenen brief aan den Gouverneur, d.d. 22 Sept. 1848, die fabriek, »waaraan enorme uitgaven zijn besteed,» thans voor »onbruikbaar.»

nomen heeft, is geen heil te verwachten, en van den uitslag van nieuwe en andere inrigtingen en proefnemingen de Emancipatie en Compensatie afhankelijk te maken, is noch voor het Gouvernement zelf, noch voor den eigenaar, noch voor den administrateur, noch voor den slaaf wenschelijk.

Wij hebben bij dit geschrift een plan voorgesteld, dat naar onze nederige meening, aller belangen combineert, en door deszelfs eenvoudigheid, zonder vrees voor botsingen, onmiddellijk kan worden in werking gebragt. Geene schatten zijn er mede gemoeid, noch is de Regering daarbij aan enorme verliezen blootgesteld, wanneer zij slechts eene behoorlijke tucht onder de arbeidende klasse zal weten te onderhouden, en het gezag der huurders door doelmatige middelen zal weten te schragen.

De planter verlangt dan niets meer dan medewerking en ondersteuning, wanneer het de verplaatsing en concentratie van magten of de verandering van onproductive in productive cultuur zal gelden, en gerustelijk kan dan de uitvoering van het centralisatie-systeem aan particuliere maatschappijen worden overgelaten.

Mogt mijn plan door de Regering aangenomen worden, meer dan beloond zal ik mij achten, voor de oogebliken aan dit geschrift besteed, en streelend zal mij de gedachte wezen, iets te hebben bijgedragen, tot de welvaart en het geluk van het Land mijner geboorte en mijner inwoning.

Wordt het, na rijpe overweging, onuitvoerlijk of voor de toepassing onraadzaam bevonden, ik zal mij vergenoegen met het bewustzijn, van het goede te hebben bedoeld, en volgaarne mijne hulde toebrengen, aan den ontwerper van een plan, dat den toets beter kan doorstaan.

De Regering bedenke nogtans wel, dat een langer uitstel van beslissende maatregelen de verhouding van den meester tot den slaaf hoe langer hoe moeilijker maakt; de eerste ziet in elk verzuim of in elke overtreding, nu meer dan vroeger, eene miskenning van zijn wettig gezag, en is geneigd die te straffen als weêrspannigheid en opzettelijken tegenstand; de laatste, in de vaste overtuiging dat ook hem de vrijheid zal ten deel vallen, doch in de onzekerheid wanneer zijne ketenen zullen geslaakt worden, voelt nu, hoe langer hoe meer derzelve zwaarte, en begint door eene meer onafhankelijke houding en toenemende weêrstreving, de grondslagen te ondermijnen waarop het slavenstelsel gevestigd is: onvoorwaardelijke onderwerping aan de bevelen des meesters. De Publieke Autoriteit tot wie de Neger zich, meer dan vroeger, met allerhande klagten wendt, wordt hoe langer hoe toegevender voor hem, en brengt daardoor den meester van lieverlede in eene vijandige positie tegen over zijnen slaaf.

Een op zich zelf staand Reglement voor de behandeling der slaven, zonder eene zekere en onbewimpelde verklaring omtrent den aanstaanden vrijdom, zal aan dien gevaarlijken toestand niets verbeteren. De behandeling is, van jaar tot jaar, van dag tot dag,

hoofdzakelijk door den drang der omstandigheden, zachter en menschelijker geworden; zij belet thans niet eene toenemende weêrstreving; zij zal evenmin onder het Reglement eene eindelijke losrukking van de banden der slavernij, en de onafzienbare rampen, welke eene eigene vrijverklaring vergezellen, verhoeden kunnen.

De Denen behandelden hunne slaven menschelijk en zacht, gaven hun een geregeld schoolonderwijs en vergden van hen in den laatsten tijd slechts vijf dagen arbeid in de week; en toch hebben de slaven van *St. Croix* zich zelve de vrijheid verschaft, en is die schok vergezeld gegaan van bloedstorting, roof en brandstichting.

Is niet uit het befaamde crimineel proces, in deze Kolonie in den jare 1832 gevoerd tegen eenige brandstichters (waarvan de drie hoofdmisdadigers levend verbrand zijn geworden), overtuigend gebleken, dat eenige weinige negers elkander den eed hadden gezworen: „dat zij overal, waar zulks doenlijk was, zouden brandstichten, ten einde van zoo vele goederen mogelijk meester te worden; dat zij vervolgens zouden trachten, zich met andere weggelooopen negers te vereenigen en een groot kamp op te rigten; dat zij, in vereeniging met deze wegloopers, tegen de blanken en vrijlieden vechten, de stad attaqueren, en wanneer zij van genoegzame wapenen voorzien waren zich van het land zouden meester maken;” terwijl één hunner bij die gelegenheid had verklaard, dat, „wanneer zij het land hadden overwonnen, hij zich tot opperhoofd daarvan zoude stellen en het

onder zijne ondergeschikten zoude verdeelen?" (*)

Een in den jare 1842 verspreide en hier en dáár aangeplakte proclamatie, met duidelijke letter in de landtaal geschreven, bewijst maar al te zeer, dat het bij een' opstand niet aan ellendelingen zou ontbreken, die zich niet ontzien zouden, den slaaf tot gruwelen aan te sporen, om daarbij hun eigen voordeel te vinden.

Ik geef hier de vertaling van dat stuk, voor welks echtheid ik instaat.

AAN ALLE NEGERS.

GELIEFDE BROEDERS EN ZUSTERS!

„*Gods* wet zegt dat alle menschen op aarde *vrij* geboren zijn; de Natuur-wet zegt, dat alle menschen *vrij* moeten zijn; en ieders gevoel zegt, dat *vrijheid* het erfdeel is van alle menschen.

„Als dit nu waar is, van wáár krijgt dan de blanke het regt, om den neger tot slaaf te maken? *God* gaf hem dat regt niet; de Natuur gaf hem dat regt niet; de negers zelven gaven hem dat regt niet. Van wáár verkregen zij dan dat regt? Is het omdat zij slimmer en verstandiger of sterker zijn, of omdat zij meer goederen bezitten? Dan heeft de neger hetzelfde regt om den blanke slaaf te maken, als de blanke om den neger slaaf te maken. Dus, als de negers slimmer

(*) Zie het Crimineel Arrest aangehaald in het werk van M. D. TEENSTRA: De Neger-slaven in de Kolonie *Suriname*, pag. 273 en 274.

zijn, als zij magtiger zijn, of als zij meer goederen zullen bezitten, dan is de één niet beter dan de andere; allen zijn dan gelijk; en indien de negers niet met goedheid den *vrijdom* kunnen verkrijgen, dien *God* hun gegeven heeft, dan moeten zij dien met geweld zoeken te krijgen; want zij hebben het regt aan hunne zijde: „Bloed om bloed!” dat is de wet van *God*, sinds de wereld bestaat! De blanken zwemmen lang genoeg in ons bloed! Laat ons een verbond sluiten met hart en hand om ons op hen te wreken! Het bloed van ons, arme negers, schreeuwt tot *God* om wraak: dat wij onze ketenen verbreken! dat wij de tirannen vermoorden, hunne huizen verbranden, en wij zullen *vrij* zijn!!! Ziet *St. Domingo*, een land dat even zoo geweest is als het onze. Zij hebben gestreden voor de *vrijheid*, en zij hebben die ook verkregen; zij hebben de Franschen geslagen, die dappere soldaten zijn, en wat zijn wij, dat wij niet die flauwe, slechte, vreesachtige Hollanders kunnen overmeesteren? Ziet, al de negers der Engelschen zijn vrij, en waarom moeten wij slaven zijn? Omdat wij zelven willen! Als wij, gelijk het mannen past, opstaan en naar onze vrijheid streven, zullen de Engelschen ons beschermen, en wat zal dan dat ellendige, nietige *Holland* in staat zijn te doen?

„Op! mannen, negers, wraak! wraak! moord en brand! Wij zoeken de vrijheid! en *God* is met ons!!!”

(Op de keerzijde stond in het Hollandsch: „Zegt het voort!!”)

Men vertrouwe dan niet te zeer op de rust die schijnbaar onder de slaven heerscht; de smeulende vonk behoeft slechts aangeblazen te worden, om in vlammen uit te slaan!

De misdadige pogingen mogen vroeger mislukt zijn, zij kunnen herhaald worden, en mogen zij ook al nogmaals mislukken, zij zullen desniettemin rampen met zich voeren, en door de verspreiding van angst en schrik de vrije bevolking weldra noodzaken eene meer veilige wijkplaats in andere gewesten te zoeken of in eene eigene vrijverklaring der slaven te berusten.

God verhoede dit! Hij schenke ons en der Regering doorzigt en wijsheid! Doorzigt om onzen toestand en dien der slavenbevolking wèl te bevatten, wijsheid om den weg te vinden, die tot het geluk van ons zelve en onze zwarte broeders, en tot den voorspoed van onze schoone Kolonie leiden kan!

„Refaire ce que le temps a défait, c'est un mot insensé; c'est tenter de lutter contre la nature, et contre l'esprit des choses; c'est marcher en sens inverse de la Providence, et des faits, qui sont la trace de ses pas, on ne peut arriver à un but, qu'en marchant dans le sens, où Dieu conduit les événemens et les idées; le cours du temps ne remonte jamais, on peut se diriger et diriger le monde sur son courant indomptable; on ne peut ni s'arrêter, ni le faire rebrousser.” (*)

(*) ALPH. DE LAMARTINE, Voyage en Orient, 1832—1833. Tom. 3, pag. 242. Edition de Brux., 1833.

*Van den Schrijver.
(ter beoordeeling.)*

ADELAARS EN STRUIZEN.

LEIDEN: BOEKDRUKKERIJ VAN L. VAN NIFTERIK HZ.